

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-н Мира Цветкова-Арсова,

катедра „Специална педагогика и логопедия“ при ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски”

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научно направление

1.2 Педагогика (Специална педагогика)

Автор: Мария П. Пападимитриу

Тема: „ Академични постижения по гръцки език при ученици с аутизъм “

1. Състояние на представения комплект материали

Представеният и депозиран от Мария Пападимитриу комплект материали на хартиен и на електронен носител съдържа всички необходими документи съгласно изискванията на СУ “Св. Климент Охридски”.

2. Актуалност и значимост на тематиката. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд на Мария Пападимитриу е посветен на изследване на постиженията на ученици с високофункционаращ аутизъм по гръцки език. Темата е пряко насочена към работата на г-жа Пападимитриу в Гърция и има отношение както към теорията и практиката като цяло, така и конкретно към гръцката училищна практика.

Дисертационният труд е в общ обем от 164 страници. Той има традиционна структура. Състои се от: увод, три теоретични глави, една глава, в която се излага постановката на изследването, една глава с анализ и интерпретация на получените данни и резултати и дискусия по тях, изводи, препоръки, заключение, научни приноси, библиография, приложение. Отчитам съотношението между теоретичната част,

описанието на методиката на изследване, и анализа, като добре балансирано. То е приблизително 57:10:65 страници.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд започва с увод, който накратко описва важноста и актуалността на избраната тема.

Трите теоретични глави са добре оформени и структурирани. В първата подробно се описва аутистичният спектър – етиология, видове, исторически преглед и пр. Втората глава запознава с езиковите постижения, докато третата директно се фокусира върху особеностите на ученици с високофункционаращ аутизъм в различни сфери на езиковите умения – синтаксис, фонология, морфология, прагматика. Изразявам удовлетворение от добре построената теоретична основа на труда и многото цитирания на подходящи автори и изследвания в нея.

Четвърта глава запознава с постановката на изследването. В обем от 10 страници се формулира основната цел, пет задачи и пет хипотези. Преки участници са 50 учители, работещи с високофункционаращи ученици с аутизъм, които са помолени да отговорят на въпроси и така да оценят езиковите компетентности на своите ученици по гръцки език. Преценявам целта като добре и точно формулирана, задачите – като свързани с основната цел, а хипотезите – като добре замислени и изцяло по темата на изследването.

Пета глава предлага задълбочен и детайлен статистически, количествен и качествен анализ на получените данни и резултати. Той е добре разделен на части – демографски данни за учителите, за учениците, резултатите от отделните изследвани езикови компоненти – прагматика, синтаксис, морфология, фонологични умения и не на последно място ролята на пола и възрастта на учениците. Анализът е добре онагледен с голям брой таблици, графики и диаграми. Той е подробен и обхваща всички събрани данни и резултати, които са обстойно анализирани. Следва част, обективно защитаваща текстово, графично и статистически всяка една от издигнатите хипотези, което е интересен подход, говорещ за сериозна научна добросъвестност. В дискусиата, макар и кратка, собствените резултати добре се съпоставят с други изследвания по темата.

Оформени са 15 изводи, които са пряко свързани с изследването. Отправят се общо 3 препоръки, свързани предимно с необходимостта от провеждане на нови, бъдещи изследвания по темата.

Заключението е добре построено и дава един добър завършек на труда.

Библиографската справка съдържа около 120 литературни източници. Включени са и такива от последните 5 години.

В Приложението е поместен използвания за нуждите на изследването въпросник.

4. Приноси на разработката за науката и практиката

Оформените от докторанта научно-теоретични приноси са осем, а практико-приложните са четири. Според мен те звучат реалистично и обективно. Изразявам съгласие с тях.

5. Публикации по темата на дисертационния труд

Публикациите по темата на дисертационния труд са общо три самостоятелни публикации. Те са от последните две години. Две са в сборници материали от докторантски конференции на СУ „Св. Климент Охридски“ и една е в гръцко научно списание. Изразявам съгласие с тях.

6. Автореферат

Авторефератът, придружаващ дисертационния труд, отразява много добре и съвсем точно най-важните елементи от труда, като дава ясна и пълна представа за съдържанието му. Той е в обем от 61 страници. Изразявам съгласие със структурата и оформлението му.

7. Въпроси и препоръки

1. Препоръчвам авторът да потърси разнообразни начини да популяризира резултатите от дисертационния си труд чрез допълнителни публикации, доклади на научни форуми и други подходящи форми, при това предимно в Гърция, тъй като изследваната тематика е много важна именно за Гърция, и получените резултати трябва да получат максимална гласност в родината на автора, за да бъдат използвани по подходящ начин от учителите.

2. Как си обяснявате, че момчетата с високофункционаращ аутизъм демонстрират по-високи прагматични и синтактични умения в сравнение с момчетата?

Заклучение:

Дисертационният труд е посветен на съществен въпрос, насочен към езиковото развитие и езиковите постижения на ученици с високофункционаращ аутизъм. Тъй като е избран гръцкият език, изследването има пряк принос за науката и практиката въобще, но и конкретно на Гърция.

Дисертационният труд показва, че Мария Пападимитриу притежава необходимата теоретична подготовка, за да оформи теоретична основа за своето изследване, умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, умения за анализ и интерпретация на получените резултати и обобщаването им, в научна област 1.2. Педагогика (Специална педагогика). Не на последно място и техническото оформление на дисертационния труд и на автореферата са на добро равнище.

Въз основа на всичко изложено по-горе, убедено давам своята **положителна оценка** на дисертационния труд и придружаващия го автореферат, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Мария Пападимитриу по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

София, 27 януари 2020 г.

Изготвил становището:

(проф. дпн Мира Цветкова-Арсова)